EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2018 01 30
COM(2018) 48 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo bendros stebėsenos ir vertinimo sistemos įgyvendinimo ataskaita

Santrumpos

BNR	Bendrųjų nuostatų reglamentas
BŽP	bendra žuvininkystės politika
CMES	bendra stebėsenos ir vertinimo sistema
EJRŽF	Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas
EŽF	Europos žuvininkystės fondas
FAME	žuvininkystės ir akvakultūros stebėsena ir vertinimas
IJP	integruota jūrų politika
SFC	Europos Sąjungos fondų valdymo sistema
ŽOFP	žuvininkystės orientavimo finansinė priemonė

Turinys

1 Įvadas 4

2 Septyni bendros stebėsenos ir vertinimo sistemos elementai 5
2.1 EJRŽF intervencijos logika 5
2.2 Bendrieji rodikliai 5
2.3 Veiksmų suvestiniai duomenys (*Infosys*) 6
2.4 Metinė įgyvendinimo ataskaita 7
2.5 Vertinimo planas 8
2.6 EJRŽF veiksmų programų vertinimai 8
2.7 Veiklos rezultatų planas ir peržiūra 9

3 Nustatyti faktai ir rekomendacijos 9
3.1 EJRŽF intervencijos logika 9
3.2 Bendrieji rodikliai 10
3.3 Finansuoti atrinktų veiksmų suvestiniai duomenys (*Infosys*) 11
3.4 Metinė įgyvendinimo ataskaita 12
3.5 Vertinimo planas 12
3.6 Vertinimai 13
3.7 Veiklos rezultatų planas 13

4 Išvada: ar bus įgyvendinti CMES tikslai? 14

1 Įvadas

EJRŽF reglamentu[1] reikalaujama nustatyti bendrą veiksmų, kuriuos pagal pasidalijamojo valdymo principą bendrai finansuoja EJRŽF, stebėsenos ir vertinimo sistemą (angl. CMES (*Common Monitoring and Evaluation System*))[2]. Šis dokumentas – Europos Parlamentui ir Tarybai skirta CMES įgyvendinimo ataskaita. Šią ataskaitą privaloma teikti kas ketverius metus, o pirmoji ataskaita pateikta 2017 m. pabaigoje[3]. Ji suteikia galimybę įvertinti sistemos pranašumus bei trūkumus ir ateityje remtis įgyta patirtimi.

EJRŽF reglamento 108 straipsnyje išvardyti šie CMES tikslai:

a) parodyti BŽP ir IJP pažangą ir laimėjimus, nagrinėti bendrą poveikį ir vertinti EJRŽF veiksmų veiksmingumą, rezultatyvumą ir aktualumą;
b) padėti tikslingiau remti BŽP ir IJP politiką;
c) remti bendrą mokymosi procesą, susijusį su stebėsena ir vertinimu;
d) teikti patikimus, įrodymais pagrįstus EJRŽF veiksmų vertinimus, skirtus sprendimų priėmimo procesui.

Kad būtų galima įgyvendinti šiuos tikslus, reglamente nustatyta bendra stebėsenos ir vertinimo sistema. Ją sudaro septyni elementai[4]:

1) intervencijos logika, atskleidžianti prioritetų, konkrečių tikslų ir priemonių sąveiką[5];
2) bendrieji rodikliai[6];
3) finansuoti atrinktų veiksmų suvestiniai duomenys[7];
4) metinė veiksmų programos įgyvendinimo ataskaita[8];
5) vertinimo planas[9];
6) *ex ante* bei *ex post* vertinimai ir visa kita su EJRŽF programa susijusi vertinimo veikla[10];
7) veiklos rezultatų peržiūra[11].

Visi šie elementai aptarti su valstybėmis narėmis ekspertų grupių posėdžiuose[12] ir priimti deleguotaisiais bei įgyvendinimo reglamentais. Šis dalyvavimu pagrįstas požiūris išliko

[1] 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 508/2014 dėl Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo.

[2] EJRŽF reglamento 107 straipsnis.

[3] EJRŽF reglamento 107 straipsnio 4 dalis.

[4] Šie elementai išvardyti Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1014/2014 1 straipsnyje.

[5] EJRŽF reglamento 18 straipsnio 1 dalies a punktas ir 116 straipsnis.

[6] EJRŽF reglamento 109 straipsnis. Bendrųjų rodiklių sąrašas yra pateiktas Reglamento (ES) Nr. 1014/2014 priede.

[7] EJRŽF reglamento 97 straipsnio 1 dalies a punktas (*Infosys* ataskaita).

[8] EJRŽF reglamento 114 straipsnis, kuriuo papildomas Bendrųjų nuostatų reglamento (BNR) 50 straipsnis.

[9] EJRŽF reglamento 115 straipsnis kartu su BNR 56 straipsniu.

[10] EJRŽF reglamento 115, 116 ir 117 straipsniai kartu su BNR 55, 56 ir 57 straipsniais.

[11] 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, 21 straipsnio 1 dalis.

priėmus teisės aktų sistemą, o tai, kad vadovaujančiosios institucijos dalyvavo toliau plėtojant CMES, padėjo suderinti CMES elementus ir kartu apriboti susijusią administracinę naštą. Taip ne tik užtikrintas sistemos pripažinimas, bet ir paremtas stebėsenos ir vertinimo pajėgumų vystymas vadovaujančiosiose institucijose bei Komisijoje.

Kad būtų pasiekti CMES tikslai, šią sistemą privaloma nuosekliai taikyti visose valstybėse narėse siekiant gauti palyginamus duomenis, kuriuos galima apibendrinti ir vertinti Europos Sąjungos (ES) lygmeniu. Siekdama užtikrinti nuoseklumą ir toliau plėtoti CMES, Komisija sukūrė techninės pagalbos priemonę FAME[13] (žuvininkystės ir akvakultūros stebėsena ir vertinimas, angl. *Fisheries and Aquaculture Monitoring and Evaluation*). Šią priemonę septynerius programavimo laikotarpio metus prižiūri išorės rangovas.

2 Septyni bendros stebėsenos ir vertinimo sistemos elementai

2.1 EJRŽF intervencijos logika

Remiantis intervencijos logika, ESI fondų veiklą 2014–2020 m. laikotarpiu pradėta labiau orientuoti į rezultatus.

EJRŽF intervencijos logika atskleidžia skirtingų programos lygmenų (Sąjungos prioritetų, konkrečių tikslų bei priemonių) sąsajas[14]. Lentelė, kurioje parodytos šios sąsajos, buvo pateikta valstybėms narėms EJRŽF ekspertų grupės posėdyje, o EJRŽF intervencijos logika įtraukta į SFC2014 modulį „Veiksmų programa“ (angl. *Operational Programme*)[15].

2.2 Bendrieji rodikliai

Yra nustatyti bendrieji rodikliai, kuriais siekiama atskleisti pagrindinius žuvininkystės ir akvakultūros sektoriaus ypatumus, parodyti atitinkamos ES politikos (BŽP, IJP) tikslus ir užtikrinti sąsają su strategija „Europa 2020“. Jais taip pat užtikrinama, kad ES lygmeniu vykdoma stebėsena ir teikiamos ataskaitos būtų nuoseklios ir palyginamos.

EJRŽF taikomi bendrieji rodikliai dar iki jų priėmimo buvo plačiai aptarti su valstybėmis narėmis ekspertų grupių posėdžiuose[16]. CMES bendrieji rodikliai, atitinkantys skirtingų lygių uždavinius ir naudojami įvairiais tikslais, yra keturių tipų:

---

[12] Šių posėdžių dokumentai ir ataskaita paskelbti https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff_lt.

[13] FAME veikla yra nustatyta su Komisija suderintame metiniame darbo plane. Daugiau informacijos apie FAME pateikta https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/fame_en.

[14] EJRŽF reglamento 18 straipsnio 1 dalies b punktas ir 116 straipsnis.

[15] SFC2014 yra struktūrinis Komisijos ir valstybių narių ryšių kanalas. Pagrindinė jo funkcija – elektroniniai informacijos apie valstybių narių ir Europos Komisijos pasidalijamąjį fondo valdymą mainai. Žr. https://ec.europa.eu/sfc/en/2014/about-sfc2014.

[16] Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 1014/2014 nustatyti konteksto rodikliai, produkto rodikliai ir rezultato rodikliai.

- Konteksto rodikliai yra susiję su bendrais EJRŽF tikslais ir jais remiantis veiksmų programos įgyvendinimo pradžioje nustatoma pradinė reikšmė. EJRŽF naudoja 25 bendruosius konteksto rodiklius.
- Produkto rodikliai yra tiesioginis įgyvendintos veiklos produktas. EJRŽF produkto rodikliai daugiausia išreiškiami veiksmų skaičiumi. EJRŽF CMES nustatyti 28 produkto rodikliai, apimantys 50 priemonių.
- Pagal rezultato rodiklius apskaičiuojamas bendrasis EJRŽF poveikis. CMES nustatyti 28 rezultato rodikliai. Kai kurie iš jų yra susiję tik su vienu konkrečiu EJRŽF tikslu, o kiti – su daugiau kaip vienu tikslu. Pageidaujančios valstybės narės galėjo įtraukti papildomų konkrečių rodiklių.
- Finansiniai rodikliai yra įprastas dalykas visuose ESI fonduose ir yra nustatomi Sąjungos prioritetų lygmeniu.

Buvo paskelbtas darbinis dokumentas, kuriame apibrėžti bendrieji rodikliai ir pateikti vertinimo kriterijai bei nurodyti galimi informacijos šaltiniai, taip užtikrinant, kad tie kriterijai būtų veiksmingesni. Šios rodiklių apibrėžtys buvo plačiai aptartos su valstybėmis narėmis 2016 m. kovo ir rugsėjo mėn. vykusiuose dviejuose praktiniuose seminaruose.

2.3 Veiksmų suvestiniai duomenys (*Infosys*)

Europos žuvininkystės fondo (EŽF) laikotarpio vidurio ir *ex post* vertinimus (2007–2013 m.) atlikti trukdė patikimų stebėsenos duomenų stoka – tai apsunkino duomenų rinkimą[17]. Siekiant panaikinti šį trūkumą ir suteikti Komisijai išsamią informaciją apie kiekvieną veiksmą buvo sukurta ataskaitų teikimo sistema[18]. Naudojantis šiomis ataskaitomis siekiama sukurti duomenų bazę, kurią būtų galima naudoti veiksmų programų įgyvendinimui stebėti, konkrečiai analizei, kurios reikia formuojant politiką, atlikti ir užtikrinti, kad būtų vertinami patikimi duomenys.

EJRŽF reglamento 97 straipsnyje reikalaujama, kad kasmet kovo mėn. pabaigoje vadovaujančiosios institucijos pateiktų Komisijai finansuoti atrinktų veiksmų suvestinius duomenis, apimančius laikotarpį iki ankstesnių kalendorinių metų pabaigos. Dviejuose įgyvendinimo reglamentuose[19] pateikiamas įgyvendinimo duomenų, kuriuos reikalaujama pateikti apie kiekvieną veiksmą, sąrašas ir struktūra, įskaitant pagrindines paramos gavėjo ir veiksmo savybes.

[17] Panaši *Infosys* sistema buvo sukurta žuvininkystės orientavimo finansinei priemonei (ŽOFP), apimančiai 2000–2006 m. laikotarpį, stebėti. EŽF ši sistema nebetaikoma.

[18] Siekiant apriboti administracinę vadovaujančiųjų institucijų naštą, sistemoje naudojama informacija, kuri jau yra prieinama valstybėms narėms.

[19] 2014 m. lapkričio 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1242/2014, kuriuo pagal EJRŽF reglamentą nustatomos veiksmų atitinkamų suvestinių duomenų pateikimo taisyklės, ir 2014 m. lapkričio 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1243/2014 dėl informacijos, kurią turi atsiųsti valstybės narės, taip pat duomenų poreikio ir galimų duomenų šaltinių sinergijos.

Remiantis FAME buvo parengtas darbinis dokumentas, padėsiantis valstybėms narėms rengti *Infosys* ataskaitas. Buvo išnagrinėtos pirmosios ataskaitos, o grįžtamoji informacija padėjo valstybėms narėms nustatyti padarytas klaidas.

Infosys ataskaitose pažanga ir laimėjimai aprašomi veiksmų lygmeniu, registruojant konkrečius įgyvendinimo rezultatus. Jose pateikiama pagrindinė informacija apie paramos gavėją (pvz., įmonės dydis, paramos gavėjo lytis) ir veiksmą (veiklos tipas, biudžetas, susijusių žvejų skaičius, bendras susijęs plotas ir kt.). Siekiant apriboti administracinę vadovaujančiųjų institucijų ir paramos gavėjų naštą, dauguma duomenų, kurių prašoma *Infosys*, jau yra saugomi nacionalinėse duomenų bazėse, įdiegtose laikantis reikalavimo registruoti ir saugoti būtiniausius kiekvieno veiksmo duomenis[20].

2.4 Metinė įgyvendinimo ataskaita

Kad būtų galima vykdyti veiksmų programų įgyvendinimo stebėseną, valstybės narės turi kasmet parengti ir iki gegužės 31 d. pateikti metinę įgyvendinimo ataskaitą, apimančią laikotarpį iki ankstesnių kalendorinių metų pabaigos (t. y. tą patį laikotarpį, koks yra nurodytas *Infosys* ataskaitoje). Metinėje įgyvendinimo ataskaitoje[21] pateikiama programų (įskaitant su svarbiais klausimais, pvz., parama mažos apimties priekrantės žvejybai ar klimato kaita, susijusias programas) įgyvendinimo apžvalga. Ja naudodamosi Komisija ir valstybės narės apžvelgia laimėjimus ir, jei reikia, atlieka pakeitimus. Joje taip pat pateikiama į veiksmų programas neįtraukta preliminari informacija apie priemonėms įgyvendinti numatytas skirti lėšas.

Metinę įgyvendinimo ataskaitą sudaro trys dalys:

A dalyje (teikiamoje kasmet nuo 2016 m. iki 2023 m.) pateikiama, *inter alia*:

- įgyvendinimo apžvalga programų ir Sąjungos prioritetų lygmenimis;
- suvestiniai duomenys, susiję su 28 rezultato rodikliais, konkrečių tikslų lygmeniu;
- suvestiniai duomenys, susiję su 28 produkto rodikliais, apie kiekvieną iš 50 EJRŽF priemonių;
- finansiniai duomenys apie veiksmų programų įgyvendinimą priemonių lygmeniu;
- klausimų, kurie turi įtakos programos vykdymo rezultatams, aprašymas ir
- veikla, susijusi su vertinimo planu, įskaitant tais metais užbaigtų vertinimų sintezę.

[20] Šie duomenys BNR lygmeniu nustatyti 2014 m. kovo 3 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 480/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos, III priede.

[21] Žr. Reglamento (ES) Nr. 508/2014 114 straipsnį ir 2014 m. gruodžio 18 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 1362/2014, kuriuo nustatomos iš Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo lėšų finansuojamų veiksmų programų tam tikrų dalinių pakeitimų supaprastintos tvirtinimo tvarkos taisyklės ir metinių tų programų įgyvendinimo ataskaitų formato ir pateikimo taisyklės.

B dalyje (įtraukiamoje tik į išsamias ataskaitas, pateiktinas 2017 m. ir 2019 m.) valstybės narės papildomai turi teikti ataskaitas dėl horizontaliųjų įgyvendinimo aspektų (lyties, darnaus vystymosi ir kt.) ir paramos siekiant su klimato kaita susijusių tikslų.

C dalyje (įtraukiamoje tik į išsamias ataskaitas, pateiktinas 2019 m.) turėtų būti pateikta papildomos informacijos apie tai, kaip veiksmų programos padeda siekti Sąjungos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos tikslų.

2.5 Vertinimo planas

Kad vertinimai padėtų veiksmingiau ir efektyviau įgyvendinti programas, Bendrųjų nuostatų reglamente (BNR)[22] vadovaujančiosioms institucijoms nustatytas reikalavimas vertinimo planus parengti programavimo laikotarpio pradžioje. Tai naujas reikalavimas EJRŽF vadovaujančiosioms institucijoms – jos turėjo apsvarstyti savo vertinimų poreikius įgyvendinimo laikotarpiu ir tai, kaip tuos poreikius patenkinti.

Vertinimo planą sudaro septyni skirsniai: tikslas, uždaviniai, veiklos rūšys, valdymo nuostatos, duomenų šaltiniai, orientacinis tvarkaraštis ir turimi ištekliai. Trumpos šių skirsnių gairės buvo pateiktos kaip EJRŽF veiksmų programos modelio dalis.

Priešingai nei kitų ESI fondų atveju, šis vertinimo planas įtraukiamas į EJRŽF veiksmų programas[23], nes taip Komisija gali jį įvertinti vykstant derybų dėl veiksmų programos procesui.

2.6 EJRŽF veiksmų programų vertinimai

Vertinimai yra būtini, kad būtų galima įvertinti finansavimo efektyvumą, veiksmingumą ir poveikį, geriau įgyvendinti programas ir nustatyti jų poveikį. Visiems ESI fondams taikomos bendrosios vertinimo taisyklės nustatytos BNR[24]. EJRŽF reglamente nurodyta, kad valstybės narės įgyvendinimo laikotarpiu turi atlikti *ex ante* vertinimus ir papildomus vertinimus, o Komisija turi atlikti *ex post* vertinimą ir jį užbaigti iki 2024 m. pabaigos.[25]

Ex ante vertinimas yra vienintelis vertinimas, kurį iki šiol atlieka valstybės narės. Tai yra ne paprastas situacijos pavaizdavimas prieš pradedant vykdyti programą, o procesas, apimantis reguliarią vadovaujančiosios institucijos ir vertintojų sąveiką skirtingais veiksmų programos etapais. Šis procesas aprašytas rekomendaciniame dokumente, aptartame su valstybėmis narėmis ekspertų grupių posėdžiuose.

---

[22] BNR 56 straipsnio 1 dalis.

[23] EJRŽF reglamento 18 straipsnio 1 dalies j punktas ir veiksmų programos modelis, nustatytas 2014 m. liepos 14 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 771/2014, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 508/2014 dėl Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo nustatomos taisyklės, susijusios su veiksmų programų modeliu, papildomų išlaidų, kurias patiria tam tikrų žvejybos ir akvakultūros produktų žvejyba, auginimu, perdirbimu ir prekyba užsiimantys atokiausių regionų veiklos vykdytojai, kompensavimo planų struktūra, finansinių duomenų perdavimo modeliu, *ex ante* vertinimo ataskaitų turiniu ir būtiniausiais reikalavimais, taikomais vertinimo planui, pateiktinam remiantis Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui taikomomis taisyklėmis.

[24] BNR 54–57 straipsniai.

[25] BNR 55, 56 bei 57 straipsniai ir EJRŽF reglamento 107, 108, 109, 111, 113, 115, 116 bei 117 straipsniai.

2.7 Veiklos rezultatų planas ir peržiūra

Veiklos rezultatų planas yra viena iš visuose ESI fonduose naudojamų priemonių, kuriomis skatinama orientuotis į rezultatus[26]. EJRŽF atveju veiklos rezultatų planas yra grindžiamas produkto ir finansiniais rodikliais, kurių orientyrai ir siektinos reikšmės yra nustatyti kiekvienam Sąjungos prioritetui. Apie veiklos rezultatų planų rodiklius informuojama metinėse įgyvendinimo ataskaitose. 2019 m. bus atliktas orientyrų vertinimas ir juo bus remiamasi skirstant veiklos lėšų rezervą[27], o 2024 m. bus vertinama, kaip pasiektos siektinos reikšmės. Komisija paskelbė rekomendacinį dokumentą[28] ir jame vadovaujančiosioms institucijoms pateikė papildomos informacijos apie tai, kaip bus įgyvendintas šis naujas elementas.

EJRŽF atveju veiklos rezultatų planą sudaro finansiniai rodikliai (mokėjimas patvirtintas), kuriais pagal išlaidų lygį aiškiai ir įprastai parodomi įgyvendinimo rezultatai. Siekiant parodyti ESI fondų orientavimą į rezultatus, finansiniai rodikliai yra papildomi produkto rodikliais. Abiejų tipų rodikliai privalo rodyti gerą pažangos lygį, kad būtų galima pasinaudoti veiklos lėšų rezervu.

3 Nustatyti faktai ir rekomendacijos

Šią ataskaitą parengti padėjo FAME Paramos skyrius, atsižvelgęs ne tik į grįžtamąją informaciją, gautą iš EJRŽF vadovaujančiųjų institucijų per 2016 m. kovo ir rugsėjo mėn. vykusius praktinius seminarus ir specialų 2017 m. rugsėjo mėn. vykusį suinteresuotųjų šalių posėdį, kuriame dalyvavo 21 valstybės narės atstovai, , bet ir į klausimus, kuriuos valstybės narės iškėlė FAME ir Komisijai veiksmų programų įgyvendinimo metu.

Tolesniame skirsnyje apibendrinami nustatyti faktai, susiję su kiekvieno CMES elemento įgyvendinimu, ir, jei reikia, pateikiama rekomendacijų, kaip patobulinti CMES veikimą.

3.1 EJRŽF intervencijos logika

EJRŽF intervencijos logika yra labai gerai pritaikyta fondo struktūrai (Sąjungos prioritetai – konkretūs tikslai – priemonės), bet, neseniai ėmus taikyti Bendrųjų nuostatų reglamentą EJRŽF, prireikė rengti papildomas ataskaitas visiems ESI fondams bendrų teminių tikslų

[26] BNR 20–22 straipsniai ir II priedas.

[27] Remiantis BNR 20 straipsnio 1 dalimi, 6 proc. išteklių, skirtų pagal pasidalijamąjį EJRŽF valdymą finansuojamoms priemonėms, sudaro veiklos lėšų rezervą, nustatytą partnerystės sutartyje ir veiksmų programose. Rekomendacinis dokumentas paskelbtas https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/09-performance-framework_en.pdf.

[28] Šis visus ESI fondus apimantis rekomendacinis dokumentas paskelbtas https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/09-performance-framework_en.pdf.

lygmeniu[29]. Dėl to intervencijos logika tapo sudėtingesnė ir valstybėms narėms pasidarė sunkiau teikti ataskaitas.

Rekomendacijos

- Intervencijos logiką – struktūrinį CMES elementą – reikėtų išlaikyti ateityje, tačiau jį reikėtų plačiau aptarti su valstybėmis narėmis ekspertų grupių posėdžiuose.
- Ši logika turėtų būti paprastesnė, labiau orientuota į rezultatus ir aiškiai rodyti, kurių tikslų priemonė ar veiksmas padeda siekti ir kaip tai įvertinti.

3.2 Bendrieji rodikliai

Vertinant, kaip veikia CMES, kilo toliau aprašyti klausimai.

- Darbinis dokumentas, kuriame tiksliai apibrėžiami bendrieji rodikliai ir pateikiama informacija, kaip jie turėtų būti naudojami, buvo pateiktas gana vėlai programavimo proceso metu. Dėl to kai kurios valstybės narės klaidingai suprato tam tikrus dalykus ir kai kurios veiksmų programos buvo parengtos taikant skirtingus su planuojamais rezultatais susijusių siektinų reikšmių nustatymo metodus.
- Rezultato rodikliai yra susiję su konkrečiais EJRŽF tikslais. Valstybėms narėms buvo suteikta galimybė pareikšti, kad kai kurie konkretaus tikslo rezultato rodikliai yra netaikytini konkrečiam tikslui. Šia galimybe buvo pasinaudota plačiai, ne kaip išimtimi. Vis dėlto, kadangi kiekvienam EJRŽF konkrečiam tikslui nustatytas daugiau kaip vienas bendrasis rezultato rodiklis, vis tiek įmanoma nustatyti, kaip veiksmų programos padeda siekti konkretaus EJRŽF tikslo.
- Valstybėms narėms taip pat buvo suteikta galimybė nustatyti savo rodiklius, o ne pasirinkti juos iš bendro sąrašo. Dėl to kai kuriais rezultatais negalima tinkamai remtis teikiant ataskaitas ar jų apibendrinti ES lygmeniu.
- Bendrasis rezultato rodiklis nepakankamai apėmė kai kurias priemones (pvz., priemones, susijusias su inovacijomis) ir ne visada buvo tinkamai atsižvelgta į laiką, reikalingą poveikiui pasireikšti (pvz., laiką, per kurį dėl inovacijos padidėja grynasis pelnas). Tai reiškia, kad galėjo būti neatsižvelgta į kurį nors reikšmingą EJRŽF poveikį.
- Kai kurie rodikliai buvo išreikšti santykiais[30]. Juos apskaičiuoti veiksmų lygmeniu yra sunku, o apibendrinti nėra prasminga.

Rekomendacijos

- Vykdant stebėseną rezultato rodikliai visada turėtų būti išreikšti absoliučiaisiais skaičiais, įskaitant siektinas ir pradines reikšmes. Kadangi rezultato rodikliai

[29] BNR 9 straipsnis. EJRŽF padeda siekti 3, 4, 6 ir 8 teminių tikslų.

[30] Pavyzdžiui, „nesubalansuotų laivynų procentinės dalies pokytis“ arba „nepageidaujamos priegaudos kiekio pokytis (proc.)“. Abiem šiuos rodiklius reikia apskaičiuoti ir nurodyti pradinę jų reikšmę.

grindžiami EJRŽF paramos gavėjų iki veiksmo ir po jo pateiktais duomenimis, turėtų būti vengiama santykių, procentinių dalių ir aritmetinių ženklų keliamų dviprasmybių, nes dėl jų atsiranda klaidų. Pavyzdžiui, grynojo pelno padidėjimas turėtų būti išreikštas kaip vertės „iki“ ir „po“, o ne kaip procentinės dalies padidėjimas.

- Prieš pradėdamos programavimo procesą, valstybės narės turėtų iš Komisijos gauti su rodiklių apibrėžtimis ir skaičiavimo metodais, kurie bus naudojami siektinoms reikšmėms nustatyti, susijusias metodines gaires.
- Kad būtų galima pateikti bendrą lėšų naudojimo vaizdą ir prasmingai apibendrinti rezultatus ES lygmeniu, bendrieji rodikliai turėtų būti taikomi visoms investicijoms. Vis dėlto valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė nacionaliniu lygmeniu naudoti papildomus rodiklius.

3.3 Finansuoti atrinktų veiksmų suvestiniai duomenys (*Infosys*)

Infosys yra vadovaujančiosioms institucijoms skirta vertinga priemonė. Ją galima naudoti kaip rezultatų suvestinę (angl. *dashboard*), kurioje stebima įgyvendinimo pažanga. Ši priemonė yra naudinga Komisijai, nes joje informacija apie EJRŽF laimėjimus pateikiama daug anksčiau nei reikšmingi pranešimai apie pirmąsias rezultato rodiklių vertes. Ši priemonė bus ypač naudinga valstybėms narėms, vykdysiančioms vertinimus nuo 2018 m., nes ji užtikrins, kad vertintojams būtų prieinami patikimi pagrindiniai duomenys.
Toliau pateikiama su *Infosys* susijusių problemų pavyzdžių.

- *Infosys* ataskaitose negalima atskirti specialiai paliktų tuščių laukelių nuo aplaidžių praleidimų, nes dėl *Infosys* struktūros kai kuriuose laukeliuose neįmanoma pateikti atsakymo „netaikoma“ (angl. *non-applicable*).
- Pradinė reikšmė – rodiklio vertė iki veiksmo pradžios (pvz., esamų etato ekvivalentų skaičius MVĮ) ir atskaitos taškas, kuriuo remiantis galima vertinti pažangą. Pradinės reikšmės *Infosys* ataskaitose nėra pateiktos, nors vadovaujančiosios institucijos visada prašo pareiškėjų jas pateikti, kad galėtų įvertinti finansavimo paraiškas, ir jos yra privalomas nacionalinės stebėsenos sistemos elementas[31].
- *Infosys* reikalaujama, kad teikiantieji finansavimo paraiškas nurodytų numatomą rezultatą, kuris, jų nuomone, bus pasiektas vykdant veiksmą. Kai projektas užbaigiamas, šį rezultatą patikrina vadovaujančiosios institucijos. Kad patvirtinimas būtų patikimas, šiuo antruoju etapu vadovaujančiosioms institucijoms bus teikiama metodinė parama.

Rekomendacijos

- *Infosys* turėtų būti toliau naudojama ateityje, nes ji teikia labai naudingos informacijos, nors valstybių narių administracijų administracinis indėlis yra nedidelis.

[31] Kaip to prašoma CDA 480/2014.

- Į *Infosys* ataskaitas turėtų būti įtrauktos pradinės reikšmės.
- Naudotojams turėtų būti suteikta galimybė atitinkamais atvejais nurodyti atsakymą „netaikoma“ ir pateikti aiškinamąją pastabą.

3.4 Metinė įgyvendinimo ataskaita

Priešingai nei *Infosys* ataskaitos, metinės įgyvendinimo ataskaitos yra teikiamos per SFC naudojant struktūrinį darbo srauto modelį ir jas turi patvirtinti Komisija. Komisijai vertinant šias ataskaitas gali kilti įvairių klausimų, dėl kurių galimas didelis vėlavimas. Visų pirma neturėtų būti neatitikimų tarp *Infosys* pateiktos neapibendrintos informacijos ir į metinę įgyvendinimo ataskaitą įtrauktų apibendrintų verčių, nes abi ataskaitos apima tą patį laikotarpį.

Su visais ESI fondais susijusi pagrindinė informacija, gaunama iš metinės įgyvendinimo ataskaitos, yra pateikiama plačiajai visuomenei Atvirųjų duomenų portale, kurį Komisija sukūrė norėdama užtikrinti, kad fondai būtų naudojami skaidriai[32]. Finansiniai EJRŽF įgyvendinimo duomenys yra teikiami tik kas metus metinėje įgyvendinimo ataskaitoje, o informaciją apie ERPF, ESF ir EŽŪFKP Komisija gauna tris kartus per metus. Dėl to Atvirųjų duomenų portale skelbiama informacija apie pastaruosius fondus yra naujesnė nei informacija apie EJRŽF.

Rekomendacijos

- Reikėtų pateikti gaires, kuriomis remdamosi valstybės narės teiktų ataskaitas.
- Reikėtų užtikrinti, kad *Infosys* ataskaita ir metinė įgyvendinimo ataskaita labiau derėtų tarpusavyje.
- Reikėtų suderinti fondų finansinio įgyvendinimo ataskaitų teikimo procesą.

3.5 Vertinimo planas

Vertinimo planai skiriasi apimtimi, išsamumu bei kokybe ir dažnai juose pateikiama tik būtiniausia informacija. Vadovaujančiosios institucijos pirmenybę teikė kitoms veiksmų programos dalims, o į vertinimo planus kartais buvo žiūrima atmestinai ir jie buvo rengiami skubotai. Vertinimams skirtas biudžetas labai skiriasi priklausomai nuo poveikio proporcingumo: valstybės narės, kuriose yra daug regionų, vertinimams skiria daug daugiau

[32] Atvirųjų duomenų portalas yra interneto svetainė, kurioje grafiškai pateikiama pagrindinė informacija apie ESI fondų įgyvendinimą. Visus šiems paveikslams naudotus duomenis gali atsisiųsti ir naudoti visuomenės nariai. Žr. https://cohesiondata.ec.europa.eu/.

lėšų nei valstybės narės, kuriose vykdoma tik nedidelio masto EJRŽF veiksmų programa ir kuriose yra mažiau regioninių vienetų arba jų visai nėra.

Rekomendacijos

- Į veiksmų programą įtrauktame vertinimo plane reikėtų pabrėžti tik vertinimo proceso valdymą, nurodyti bazinį laiko planavimą ir preliminarų išteklių paskirstymą.
- Kad būtų galima išlaikyti lankstumą ir išvengti daugybės veiksmų programų pakeitimų, išsamesnis planavimas turėtų būti atliekamas vėlesniame etape, naudojantis atnaujintais stebėsenos komiteto patvirtintais planais, kaip daroma kitų ESI fondų atveju.

3.6 Vertinimai

2017 m. balandžio mėn. dauguma valstybių narių dar nebuvo pradėjusios vertinimų, nes, jų nuomone, įgyvendinimo lygis buvo per žemas, kad jį būtų galima iš esmės įvertinti. Todėl išvadas dėl šio CMES elemento daryti dar per anksti.

Ex ante vertinimo procesas yra pristatytas veiksmų programose, bet labai apibendrintai, todėl gali tekti tai patobulinti. *Ex ante* vertinimo grupės paprastai nebūdavo įtraukiamos į derybų dėl veiksmų programos ar baigiamąjį etapą ir negalėdavo pateikti veiksmų programos galutinės versijos vertinimo.

Konkreti EJRŽF vertinimo problema yra ta, kad sunku rasti vertintojų, turinčių reikiamos kompetencijos taikant tiek žuvininkystės, tiek vertinimo metodiką: tokia kompetencija galima tik papildomų įgūdžių turinčių asmenų grupėje.

Gairės taip pat yra reikalingos tam, kad būtų galima padėti veiksmingumo ar poveikio vertinimus atliekančioms valstybėms narėms. Tai bus labai svarbu Komisijai atliekant *ex post* vertinimą, nes jis turėtų būti paremtas patikimais nacionaliniais vertinimais.

Rekomendacijos

- *Ex ante* vertinimo gairės turėtų būti išsamesnės ir jose turėtų būtų apibrėžtas *ex ante* vertintojų vaidmuo užbaigiant veiksmų programą.
- Valstybės narės turėtų siekti suderinti *ad hoc* vertintojų grupei reikalingą skirtingų tipų kompetenciją.
- Reikėtų nedelsiant pateikti metodines vertinimo gaires.

3.7 Veiklos rezultatų planas

Veiklos rezultatų plane pateikti produkto rodikliai turi būti nustatyti pagrįstai, kad būtų išvengta nesusipratimų: produkto rodikliai pirmiausia yra veiksmų, pasirinktų pagal tam tikras priemones, skaičius, kuriam įtakos gali turėti išorės veiksniai.

Finansiniams rodikliams taikomas skaičiavimo metodas yra nustatytas BNR, tačiau valstybėms narėms kilo daug su juo susijusių klausimų. Tai greičiausiai parodo, kad skiriasi su skirtingais fondais susijusi terminija ir ataskaitų teikimo metodai.

Rekomendacijos

- Su visais ESI fondais susiję finansiniai rodikliai turėtų būti panašūs ir palyginami.
- Reikėtų geriau įvertinti produkto rodiklių naudojimą.
- Gali būti naudinga į veiklos rezultatų planą įtraukti paaiškinimų.

4 Išvada: ar bus įgyvendinti CMES tikslai?

Dabartinėje rezultatų apžvalgos ataskaitoje nurodyta, kad daroma pažanga siekiant keturių CMES tikslų, tačiau, kad tie tikslai būtų visiškai įgyvendinti, dar reikia papildomai dirbti.

CMES buvo sukurta tam, kad būtų galima įvertinti EJRŽF įgyvendinimo pažangą ir remti atitinkamų sprendimų priėmimo procesą tiek nacionaliniu, tiek ES lygmenimis. Naudojant bendruosius rodiklius ir naują stebėsenos sistemą pateikiami patikimi duomenys gali būti naudojami vykdant stebėseną ir priimant sprendimus. Nepaisant nedidelių trūkumų ir nesklandumų skirtinguose lygmenyse, dėl kurių sistema negalėjo optimaliai veikti pradiniuose etapuose, bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis problemos buvo nustatytos ir po vieną išspręstos.

Valstybių narių per *Infosys* pateikti veiksmų suvestiniai duomenys yra tarsi rezultatų suvestinė, leidžianti Komisijai ir valstybėms narėms geriau stebėti EJRŽF įgyvendinimo pažangą. Ji taip pat leidžia Komisijai daryti išvadas ES, jūrų baseinų ir valstybių narių lygmenimis ir jau yra įsitikinta, kad ji labai naudinga priimant sprendimus.

Dėl savo dabartinės struktūros CMES teikia naudingų duomenų, kuriais remiantis vertinama, kaip ji padeda vystyti žuvininkystės sektorių ir siekti strategijos „Europa 2020“ tikslų, kuriuos atitinka teminiai tikslai. Vis dėlto, norint įvertinti, kaip EJRŽF padeda įgyvendinti su bendra žuvininkystės politika ar jūrų politika susijusius prioritetus, pvz., įpareigojimą iškrauti laimikį ar kovą su jūrų šiukšlinimu, gali būti reikalingi tolesni moksliniai tyrimai ir analizė. Atsižvelgiant į išlaidų efektyvumą ir proporcingumo poreikį, ateityje į CMES būtų naudinga įtraukti su šiomis politikos kryptimis labiau susijusius rodiklius.

Uždavinys skatinti bendrą mokymosi procesą, kuriame dalyvauja Komisija ir valstybės narės, yra labai svarbus plėtojant sistemą nuo pat pirmos dienos. Kiekvienas elementas buvo

išsamiai aptartas su valstybėmis narėmis ir, siekiant sustiprinti šį aspektą, buvo įsteigtas FAME Paramos skyrius.

Galiausiai, vertinimai dar nėra užbaigti dėl vėluojančio EJRŽF įgyvendinimo. Šiuo metu rengiamame darbiniame dokumente valstybėms narėms bus pateikta su vertinimais, kuriuos jos turės pradėti 2018 m., susijusių gairių ir paaiškinimų. Bendrieji rodikliai ir *Infosys* duomenys turėtų labai padėti artimiausiu metu gauti patikimų vertinimų.